

**Громадська організація
«Київська наукова організація
педагогіки та психології»**

**ЗБІРНИК
ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ**

учасників Міжнародної
науково-практичної конференції:

**«ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ»**

31 березня – 1 квітня 2017 року

Київ
2017

УДК 37.01+159.9(063)
ББК 74+88я43
П 24

Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 31 березня – 1 квітня 2017 року). – К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2017. – 168 с.

УДК 37.01+159.9(063)
ББК 74+88я43
П 24

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

© Колектив авторів, 2017
© Київська наукова організація педагогіки та психології, 2017

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Бондаренко Д. Р., Калашнікова Л. М. КУРСОВА РОБОТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ У СТУДЕНТІВ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ	8
Векленко Я. О. ПРОБЛЕМА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ В ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДУМКИ	12
Гуцол А. В. УПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ В СИСТЕМУ ОСВІТИ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ	15
Зузяк Т. П. ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ М. І. ПИРОВОВА ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАНОВЛЕННЯ ЧОЛОВІЧИХ ГІМНАЗІЙ СХІДНОГО ПОДІЛЛЯ	18
Мельник І. М. АКТУАЛЬНІСТЬ ІДЕЙ В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО ДЛЯ КЕРІВНИКА СУЧАСНОЇ ШКОЛИ	21
Сич М. В., Шамрай Л. І. СУТЬ ПРОЦЕСУ ВИХОВАННЯ	24

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Баклаженко Ю. В. МЕТА ІНДИВІДУАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ БАКАЛАВРІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ	27
Волощук В. В. СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	29
Галачин К. О. НАВЧАННЯ ЧИТАННЯ ЯК ЗАСОБУ СПІЛКУВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	31
Бурчак С. О., Гулаков В. В. ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ В 5–6 КЛАСАХ	33
Каптур Г. А., Осташок М. С. РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	36

Курносова К. В., Журавель К. А. РОЗВИТОК СПРИЙНЯТТЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	103
Дем'яненко К. В., Колісник Н. В., Ярославцева М. І. ВПЛИВ ТВОРІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА НА РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	106
Курносова К. В., Кривошеєва М. Л. РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ ГРИ.....	109
Курносова К. В., Логвінова О. О. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	112
Мельник Н. І., Лобок Н. В. ВАЛЬДОРФСЬКА ІГРАШКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ УЯВИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	115
СЕКЦІЯ 9. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ, ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ	
Вихопень О. Я. ТЕОРЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....	119
Деркач О. Л. ДО ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГНІВУ ОСОБИСТОСТІ.....	121
Івачевська О. В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕПРОДУКТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДИХ ЖІНОК В УКРАЇНІ.....	123
Каратун Н. С. СИТУАЦІЯ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ.....	126
Кравець Г. В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОРУШЕНЬ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ В ОНТОГЕНЕЗІ.....	128
Кравчук С. Л. ОСОБЛИВОСТІ ЦІННОСТЕЙ ТА НЕКОНСТРУКТИВНИХ ФОРМ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ В ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ СФЕРІ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ.....	130
Золотарева Н. Н., Пономарев А. С., Левченко А. Р. КОГНИТИВНИЙ ДИССОНАНС І ПУТИ ЕГО ПРЕДУПРЕЖДЕННЯ В УЧЕБНОЇ І ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	133

СЕКЦІЯ 10. МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Чайкіна Н. О. ПРОБЛЕМА СХИЛЬНОСТІ ДО СУЇЦИДНОЇ ПОВЕДІНКИ В ЮНАЦЬКОМУ ВІСІ.....	136
---	-----

**СЕКЦІЯ 11. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ,
ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Гальцева Т. О. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНОЇ САМОЕФЕКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	140
Ткачук Ю. А. ЗВ'ЯЗОК АКАДЕМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ І МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У КОЛЕКТИВІ.....	142

СЕКЦІЯ 12. ЮРИДИЧНА ТА ПОЛІТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Вагіна О. В. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ В ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЗА ДОПОМОГОЮ ПОЛІГРАФА.....	145
Уманець А. В. ОСОБЛИВОСТІ АДАПТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПРАВОПОРУШНИКІВ ПІД ЧАС ДОПИТІВ.....	148

СЕКЦІЯ 13. ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Доньч С. І. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ДУХОВНОСТІ У ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДАХ УКРАЇНСЬКИХ МИСЛИТЕЛІВ.....	152
Дударенко І. С. СІМ'Я ЯК ОСЕРЕДОК АКСІОГЕНЕЗУ ОСОБИСТОСТІ.....	155
Єременко Л. В. МОТИВАЦІЯ НАВЧАННЯ І ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ...	158
Коваленко-Кобылянская И. Г. КОГНИТИВНОЕ РАЗВИТИЕ В СТАРОСТИ КАК РЕЗУЛЬТАТ СОЦИАЛЬНОЙ ПРОЕКЦИИ.....	161
Савченко Л. Л., Жувак А. С., Четвертак Т. В. РОЗВИТОК УЯВИ – ШЛЯХ ДО ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ ДИТИНИ.....	163

2. Братусь Б.С. Опыт обоснования гуманитарной психологии // Вопросы психологии. – 1990. – № 6. – С. 9-17.
3. Карпенко З. С. Аксиопсихология личности / З.С. Карпенко – К.: ТОВ Міжнародна фінансова агенція, 1998. – 216 с.
4. Психология личности: Словник-довідник / За ред. П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.

Єременко Л. В., кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук
*Таврійський державний агротехнологічний університет
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

МОТИВАЦІЯ НАВЧАННЯ І ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ СТУДЕНТІВ

Мотивація навчання у ВНЗ і професійна орієнтація студентів – актуальні проблеми педагогічної психології і практики вищої школи [1; 2; 5].

Одним з провідних чинників, що визначають професійну орієнтацію – навчальна мотивація студентів. Під навчально-професійною мотивацією розуміється система мотивів, потреб, цілей, які обумовлюють прояв навчальної активності та активних дій в оволодінні професією [3; 4; 6; 11].

Мотивація служить спонукальною силою, що сприяє навчанню. Мотиви поділяють на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх мотивів відносяться: покарання і нагорода, загроза і вимоги, матеріальна вигода, тиск групи, очікування майбутніх благ і т. д. Ці мотиви – зовнішні по відношенню до безпосередньої мети навчання. При такій мотивації сама мета навчання може бути байдужою або навіть відразливою. Вчення при такому типі мотивації може носити і вимушений характер. Зовнішній тип мотивації не сприяє ефективній професійній підготовці студентів [1; 2; 5; 11].

До внутрішніх мотивів належать ті, які спонукають людину до вчення: інтерес до знань, отримання інтелектуальної задоволеності, допитливість, прагнення підвищити професійний і культурний рівень, потребу в отриманні нової інформації та інші [1; 4; 6; 11].

Навчальна мотивація системна, характеризується спрямованістю, стійкістю і динамічністю. У зв'язку з цим важливо знати особливості мотивації студентів, вивчати її динаміку та сприяти формуванню релевантної мотивації, тобто спрямованою на професійну діяльність [4; 6; 7].

Сучасна ситуація свідчить про необхідність посилення уваги до професійної орієнтації студентів під час навчання у ВНЗ і підвищення навчально-професійної мотивації.

Які потенційні резерви має ВНЗ, вирішуючи дану проблему? Мотивація поведінки людини відображає погляди, ціннісні орієнтації, установки того соціального шару, представником якого виступає особистість [2; 5].

До ціннісних орієнтацій відносять: престиж обраної професії, високе матеріальне становище, реалізація своїх творчих можливостей, саморозвиток, духовне задоволення, розширення соціальних контактів та ін.

Перші дві позиції (престижізність професії та матеріальне становище) у теперішній час не служать основою розвитку професійної мотивації студентів. Педагоги вищої школи, наукове педагогічне співтовариство не можуть вплинути на підвищення матеріального добробуту майбутніх фахівців.

Потенційний фактор, за допомогою якого можна підвищити професійну мотивацію молоді, – розвиток особистості студента і реалізація його творчих можливостей. Особлива роль у вирішенні даного питання відводиться побудови життєвої стратегії особистості студента.

Враховуючи психологічні особливості молоді, робота у цьому напрямку повинна проводитися на всіх курсах навчання у ВНЗ. У процесі підготовки викладачам слід допомагати студентам у вибудовуванні потенційної перспективи професійного і кар'єрного зростання майбутніх фахівців. Важливо орієнтувати студентів не тільки на роботу в якості рядового виконавця, але і в якості керівника організації, викладача вищої школи.

Ставлення до навчання можна оптимізувати за допомогою створення психологічних умов, які сприяють підвищенню рівня усвідомлення життєвої стратегії, формування інтернального локусу контролю, розвитку системи цінностей, вміння вибудовувати професійні плани і способи їх досягнення [3].

Для вирішення цих завдань в практиці вищої школи добре себе зарекомендував соціально-психологічний тренінг, який практично не використовується в нашій роботі. Він дозволяє змінити систему ціннісних орієнтацій і установок особистості, придбати знання, уміння і навички в спілкуванні і впливати таким чином на мотиваційну сферу особистості студента [4; 7]. У вирішенні даної проблеми величезну роль може відіграти організація Психологічної служби в стінах ВНЗ.

Важливий резерв підвищення мотивації навчання у ВНЗ – посилення науково-дослідницької діяльності студентів. Студент повинен бути активним учасником науково-дослідницької діяльності створених в університеті наукових лабораторій. Тільки безпосередня, особиста участь у науковому процесі може сприяти активізації навчально-пізнавальної та професійної мотивації студента. Особливу увагу слід приділити орієнтації обдарованих студентів денного відділення на подальше професійне навчання в аспірантурі.

В якості методів, що сприяють підвищенню мотивації студента в процесі його професійного становлення, виділяють і активне навчання (дискусія, ігрове моделювання); інтегративне навчання; проблемне навчання; індивідуалізовані програми навчання [5; 6; 10].

В процесі професійної підготовки студентів, зокрема на денному відділенні, необхідно приділяти більше уваги практичним заняттям, підвищенню ролі самостійної підготовки студентів та вирішенню проблемних професійних завдань. Більшість студентів денного відділення не вважають за необхідне займатися самостійно, крім того, у них не сформована дана потреба.

Слід звернути увагу на вдосконалення організації практики студентів на підприємствах. Важливий компонент підготовки фахівців – формування гордості за свою професію. Для цього необхідно зробити акцент на вивченні провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду. Необхідно якомога більше занять проводити на базах виробничих підприємств, тобто там, де майбутні фахівці будуть працювати.

У переліку факторів, що сприяють навчальній мотивації значиться і соціальний фактор, тобто розширення соціальних контактів майбутніх фахівців. Необхідно розширювати наукові і творчі контакти між студентами інших вузів.

Навчальна мотивація безпосередньо пов'язана з професійною орієнтацією студента. Фахівці у сфері економіки праці та персоналу, виділяють кілька етапів роботи у ВНЗ щодо формування професійної орієнтації студентів [8].

Перший етап – проходить на молодших курсах (1-2 курс). Він повинен включати в себе не тільки курс «Вступ до фаху», а й інформувати студентів про гнучкість освітніх траєкторій, про значення тих чи інших базових курсів для подальших прикладних напрямків роботи. Саме на цьому етапі необхідна діагностика здібностей і професійних інтересів студентів.

На другому етапі (середні курси) повинні здійснюватися огляд територіальних професійних ринків праці і взаємодія з роботодавцями. На цьому етапі студента необхідно інформувати про технічні моменти працевлаштування, знайомити з трудовим правом, навчати навичкам складання резюме та проведення самопрезентацій. На цьому етапі бажана служба психологічного консультування.

На випускному курсі відбувається вибір альтернатив: робота на підприємстві, науково-дослідна робота, або створення власної справи. Завданням ВНЗ на цьому етапі стає сприяння організації практик та працевлаштування.

Дослідження мотивації і професійної орієнтації студентів свідчать про те, що це комплексна проблема. Її неможливо вирішити одномоментно. Очевидно, що ефективність навчання істотно залежить від адекватної мотивації, самооцінки особою своїх резервів, а також від усвідомлення значущості самовизначення.

Література:

1. Балл Г. О. Гуманізація загальної та професійної освіти: суспільна актуальність і психолого-педагогічні орієнтири // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : статті / Г. О. Балл. – К. : ВПОР, 2012. – С. 134–157.
2. Бех І. Д. Особистісно-орієнтований підхід у вихованні // Професійна освіта: педагогіка і психологія: (українсько-польський щорічник) : статті / І. Д. Бех. – Ченстохова-Київ, 2010. – С. 331–350.
3. Бугрименко А. Г. Внутренняя и внешняя мотивация у студентов педагогического вуза / А. Г. Бугрименко // Психологическая наука и образование. – 2006. – № 4. – С. 51–60.
4. Вилюнас В. Психология развития мотивации / В. Вилюнас. – СПб.: Речь, 2016. – 458 с.

5. Воронина О. А. Жизненные стратегии как фактор отношения студентов к учебной деятельности: автореф. дис. ... канд. психол. наук / О. А. Воронина. – Курск, 2008. – 25 с.
6. Дударенко І. С. Психолого-педагогічні умови набуття професійної ідентичності майбутнім фахівцем / І. С. Дударенко // Психологія ХХІ століття: перспективи розвитку: матеріали VI Костюківських читань у 3-х т. – К., 2003. – Т. 3. – С. 112–116.
7. Зимняя И. А. Педагогическая психология: учеб. для вузов / И. А. Зимняя. – 2-е изд. – М.: Логос, 2003. – 383 с.
8. Овчинников М. В. Структура и динамика мотивации учения студентов педагогического вуза / М. В. Овчинников // Профессиональное образование. Столица. Примечание. Приложение «Новые педагогические исследования». – 2007. – № 5. – С. 151–155.
9. Павлова Н. А. Мотивация учебной деятельности студентов педагогического вуза: автореф. дис. ... канд. психол. наук / Н. А. Павлова. – Ярославль, 2005. – 24 с.
10. Разумова Т. О. Нужна ли профессиональная ориентация в вузе? / Т. О. Разумова // Ректор вуза. – 2009. – № 3. – С. 23–29.
11. Цветкова Р. И. Мотивационная сфера личности современного студента: факторы, условия и средства ее формирования в процессе профессионального становления: автореф. дис. ... докт. психол. наук / Р. И. Цветкова. – Хабаровск, 2007. – 32 с.

Коваленко-Кобылянская И. Г., кандидат психологических наук,
ведущий научный сотрудник лаборатории
современных информационных технологий обучения
Института психологии имени Г. С. Костюка
Национальной академии педагогических наук Украины
г. Киев, Украина

КОГНИТИВНОЕ РАЗВИТИЕ В СТАРОСТИ КАК РЕЗУЛЬТАТ СОЦИАЛЬНОЙ ПРОЕКЦИИ

Когнитивное развитие – целостный, непрерывный процесс, имеющий определенные детерминанты. Социальная проекция – одна из детерминант, которая моделирует когнитивное развитие в геронтогенезе. В значительной степени стареющий человек опирается на социальные стереотипы, снижает уровень притязаний к своим интеллектуальным способностям. Это порочная тенденция провоцирует отказ от активной интеллектуальной деятельности человека в период старости и старения.

Данная гипотеза подтверждена результатами исследования проведенном в лаборатории современных информационных технологий обучения Института психологии имени Г. С. Костюка НАПН Украины.